

30 dni, ceteri leta 16 dni. Izven Jugoslavije: Celo leto 120 dni. Inserati ali oznanila se obračunajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravništvo sprejema naročila, inserate in reklamacije. Telefon interurban št. 113.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poština plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo.

Nezapre reklamacije so poštnine proste. Telefon interurban št. 113.

98. številka.

Maribor, dne 20. avgusta 1928.

Letnik XV

Uspešna politika.

Zunanji minister je povdarjal, da je samo srbski del naše države politično zrel in izšolan, drugi njegovi tovariši pa govorijo, kot da bi oni imeli v rokah vse ključne in načrte za zadovoljstvo vseh slojev in za vzgojo najuspešnejše politike. Po ministrskih izjavah so torej Srbi politično razsodni in zreli in v Srbiji se lahko vodi uspešna politika. Poglejmo si sedaj, kako izgleda ta politika in kakšni so njeni predstavniki po pristno srbskem spričevalu in opisu.

Beograjski dnevnik «Glasnik», ki beograjske politike gotovo dobro pozna, nam pripoveduje tole: Če politiki ne bi imeli tako velikih žepov, bi narod lahko mirno spal. Poznal sem tri lopove, danes so veliki in močni politiki. — Nekdaj se je mislilo, da je denar velika moč v rokah pamentih ljudi, danes je pa denar sila v rokah bedakov in premetencev. Danes prebrisani ljudje nimajo potrebe, da bi se trudili zaslužiti denar, lahko ga vzamejo, kolikor hočejo, ali pa vsaj kolikor morejo. Na svetu je pač preveč denarja, da bi prebrisani lopovi še delali zanj. Ravnaajo se po ameriškem velekapitalistu, ki je rekel, da je pamet preveč po ceni, da bi človek rabil svojo, ko se vendar da tako lepo izkoristiti druge materijalno in duševno. —

Ali so politiki naše države pošteni? So in niso! Oni, ki so bogati, niso pošteni, ker so na nepošten ali vsaj na nemoralni način prišli do bogastva. Oni, ki so siromašni, so bili pa vedno pošteni.

Eden od naših bogatih politikov reče siromaku, ki se je skliceval na svoje poštenje: «Pa brajko, ali ne veš, da prazna vreča ne stoji!» — Če se politik hoče obdržati, mora imeti vrečo in sicer polno vrečo, ker prazna ne stoji. Ni mu potrebno znanje in poštenje, potrebna mu je vreča. Mislite, da bi Laza Marković ali Nikola Pašič bil politik, če ne bi imel vreče, ali pa da bi Stojan Protič in Jaša Prodanovič (vodja republikancev) pri volitvah propadla, če bi imela vrečo.

Tako in še drugače opisuje srbski list uspešno srbsko politiko in srbske uspešne politike, ki delajo samo za svoj žep ter se tudi obdržijo na položaju politične višine, ko imajo enkrat celo in polno vrečo.

Danes se režimski politiki bahajo in postavljajo, da se na srbska tla ne more prenesti nobena protirežimska stranka. Pravijo, da bi na primer Radič v makedonskih okrajih še sto podpisov za svojo kandidatno listo ne spravil skupaj in najbrž tudi ne kandidatov. Beograd ponosno kaže na svojo «uspešno» politiko in pa na veliko politično «zrelost in izšolanost» srbskih krajev. Sedaj so pa po Srbiji občinske volitve in pri volilni agitaciji se lepo kaže druga stran sijajne medajle. Demokratski listi, ki z radikalskimi vred povečujejo politično zrelost in kulturo srbskih krajev, so sedaj dan na dan polni popisov političnega in agitacijskega terorja po Srbiji.

Evo, kako sijajno izgleda politična zrelost in uspešna politika po poročilu demokratskega lista:

Iz vse Srbije in Črne gore prihajajo poročila, da policija z nečuvnim terorjem preganja prebivalstvo in ga terorizira, da glasuje za radikale pri predstojajočih občinskih volitvah. Demokratski poslaniški klub dobiva vsak dan nezasiščena poročila iz vseh krajev Srbije. V okrožju Leskovac so radikali ubili tri demokratske voditelje: Azemoviča, Sijanoviča in Akijeviča. Srežki načelniki z žandarmerijo vred pritiskajo na narod, da glasuje z radikali. Demokratski poslaniški klub je prejel iz notranjosti od demokratskih organizacij depeše, v katerih se naproša, da vzame narod v zaščito pred oblastmi. Brzjavke so došle iz sledečih mest: Rupanj, Novi Varoš, Plevlje, Leskovac, Prokuplje, Kuršumlja in Kriva Palanka. Takih in podobnih poročil je še več in vloženo je bilo že veliko protestov, ker imajo zdaj slučajno samo radikali polne vreče in vse bajonete, da lahko vodijo uspešno politiko po politično razsodnih srbskih krajih. Če bi bili demokrati na vladi, bi se pa seveda radikali morali zgražati nad tako silno uspešno politiko.

Jasno je, da je taka «uspešna» politika mogoča samo tam, kjer se je od zgoraj ubil ugled oblasti od najvišje do najnižje, kjer se je izgubilo zaupanje v vsako avtoriteto in kjer se mora vsak po svoje varovati in braniti pred nasiljem, kar ni zakona, ni moči, ki bi ga ščitila. Uspešna beograjska politika polni južno srbske šume in planine s komiti, pri vsaki agitaciji so prave bitke z mrtvimi in ranjenimi, prebrisani seljak pa nosi s seboj po dvojce različnih strankarskih izkaznic, da lahko enemu oblastniku to, drugemu pa drugo pokaže.

Pod silo puške in bajoneta ali pa radi «vreče» voli narod sicer danes to, jutri pa drugo «državotvorno» stranko ter ne more riskirati javnega izraza svojega pravega političnega mišljenja, za to se pa tem bolj širi ilegalni politični pokret. Za tako «uspešno» politiko, bi se morala vsaka pametna vlada in stranka zahvaliti, radikalna stranka, ki je brezuspešno agitirala s svojo vrečo po Sloveniji, pa tega ne uvidi in zato ji

prečani pač ne zavidajo in ne branijo, če se sama divi svoji pameti in svojim uspehom.

Politični položaj.

Velika Britanija in avtonomisti v Jugoslaviji. — Angleški tisk v zadnjem času zelo pazljivo zasleduje dogodke v državi SHS in najuglednejši londonski žurnal prinašajo objektivne informacije zlasti o srbsko-hrvatskem sporu. «Sunday Observer» prinaša članek, v katerem se belgrajskim državnikom očita, da so prelomili svojo besedo, da dajo novi državi na sporazumu slonečo ustavo, namesto katere so usilili Hrvatom in Slovenem srbsko vidovdansko hegemonijo. Država, ki bi imela postati solidna komponenta evropskega miru, ga ogrožava po svoji notranji neurejenosti. «Ako naj se Jugoslavija reši, se more to zgoditi le potom neposredne in široke federacije. Ta članek je potem razširila «Associated Presse», ki je najmočnejša ameriška časopisna agencija, po celi Ameriki. Posebno ostro pa obsoja beograjsko politiko «Manchester Guardian», ki pravi doslo vno: «Vlada SHS se zastoj trudi, da likvidira hrvatsko avtonomno gibanje. Vsak novi poskus v tem pravcu se izjalovi. Ko je leta 1918 bila ustanovljena ta država, se jo je smatralo za enega od dveh faktorjev, — drugi bi bila Čehoslovaška — na katere naj bi se naslonila nova, zdrava konstelacija v srednji Evropi. Češka je te nade izpolnila, SHS država nam pa doslej nudi sama razočaranja. Vzrok leži v tem, da so politiki Stare Srbije odgojeni v šoli neprestanih balkanskih preprirov in ne morejo priti do spoznanja, kaj je potrebno veliki in bogati državi. Ko so se leta 1915 hrvatski politiki tajno sešli s srbskimi vladnimi zastopniki v Zenevi ter položili temelj novi državi, je bilo utrjeno, da naj ta država obsega vse pokrajine, v katerih bivajo Srbi, Hrvati in Slovenci, kot enakopravne člane v širokem federativnem okvirju, ki bi omogočil najširšo lokalno avtonomijo. V tem smislu se je leta 1918 podpisal tudi akt ujedinjenja s srbsko kraljevino.» — List omenja tudi nezadovoljstvo Črnogorcev in Makedoncev, prizna, da Radič ne more voditi druge politike ter pride končno do zaključka, da lahko vse repesalije Beograda proti avtonomističnemu gibanju vodijo do razpada kraljevine. Listi, ki tako pišejo, so vladni organi in «Observer» celo angleškega zunanjega ministra, in kakor poroča «Jutarnji list», so angleški parlamentarci celo Radiča pozvali, naj informira angleško javnost in vlado o položaju na Hrvatskem. V Londonu se bo sestala posebna konferenca.

Potovanje predsednika hrv. narodnega zastopstva v Anglijo. Ker so se angleški politični krogi začeli resno zanimati za hrvatsko vprašanje in za avtonomistični po kret v Jugoslaviji in ker hočejo o tem na posebni konferenci razpravljati z Radičem, se je ta napolnil v London in sicer šele sedaj in ne poprej, ko so pisali režimski listi. V petek je iz Hamburga nadaljeval pot v London, potuje z angleško potnico in pod varstvom internacijskih diplomatskih določil in običajev. Kar se je pisalo o njegovem bivanju v Pešti, Rimu, na Dunaju itd. je bilo vse zlagano. Njegovo bivališče v Hrvatski je bilo tajno iz edinega razloga, da bo varen pred elementi, ki so po Beogradu na javnih shodih zahtevali njegovo glavo ter se v vedno večji množini pojavljajo z divjaškimi, a «neodkritimi» zločini. HRSS je sklenila svojega voditelja sama varovati in to je tudi dobro disciplinirano izvedla. Vse druge kombinacije so delo in sad strasti in gonje onih, ki v svoji protihrvatski nervozi pograbijo vsak moment misleč, da se bo tako dala izzvati kaka policajdemokratska diktatura. Kakor so bile smešne najrazličnejše vesti o Radičevem «begu» in razkolu v njegovi stranki, tako smešni so tudi glasovi o protestu pri Angležih radi izdane potnice.

Pašič se umika. Po Beogradu se je začelo govoriti, da se Pašič pripravlja na umik in da bo v jeseni najbrž sam izpregel. Politika mu je zrasla čez glavo in čas doniša vprašanja, katerim on ne more več slediti. Spor z avtonomistično opozicijo se je tako poostiril, da Pašič ne ve več, kako bi jo ukrenil. Razumljivo je že, da misli na to, kako bi se še pravočasno izvlekel iz kaosa. On je vedno čakal, da se močnejša stran sama pokaže in da se ji na to priključi, sedaj pa ni nikogar, da bi nanj pripregel svoj politični voziček, notranje zadeve v SHS državi silijo že na mednarodno torišče in tako je prav lahko mogoče, da se Pašič zares umika. Od zunaj in tudi doma silijo v interesu koristi in političnega zblizanja z Rusijo, Pašič sicer vidi, da gine nada in vera na vstajenje «belega» ruskega carstva, nove Rusije pa le ne more priznati ob oboževanju nekdanjega ruskega carja in dvora. Sedaj potuje tajno okrog kot bi po celi Evropi iskal barona Hartwiga, ki je nekdanj kot rusko-carški poslanik v Beogradu vodil tudi srbsko zunanjo politiko. Da, carja, Hartwiga in še mnogo drugega ni in ne bo več, to Pašiču ne gre v glavo in za to je razumljivo, da on sam ali pa tudi drugi napovedujejo njegov politični penzijen.

Tekom osem dni bi radi likvidirali pokrajinski upravi v Splitu in Sarajevu. Vlada je izdala naredbo, da se morajo takoj likvidirati obe pokrajinski upravi v Splitu in Sarajevu. Pred dvema letoma sta se izjavila dr. Kumanudi in Lazar Marković, da pokrajinskih uprav ni mogoče likvidirati na mah, ampak polagoma tekom let, ker sicer bi nastal grozen administrativni kaos. Demokrat Kumanudi in radikal Marković sta bila mnenja, da se oblasti ne dajo upeljati kar čez noč, a sedaj pa javljajo iz Dalmacije, da so tamkaj oblasti že začele funkcionirati ter prevzele vse posle od likvidirane pokrajinske uprave. Te dni bodo izšle v vladnih listih iste vesti o izbornem delovanju oblasti v Bosni in Hercegovini, kjer niti pokrajinska uprava ni funkcionirala. Tem vladnim poročilom o brzi likvidaciji in izbornem delovanju oblasti dostavlja «Jutarnji list» komentar: O sancta simplicitas!

Razmejitvev z Rumunijo. Poslanec nemške stranke dr. Kraft je pri pomočniku zunanjega ministra že vložil nemški protest radi nameravane odstopitve mesta Zombolja Rumuniji. Nemci želijo ostati skupaj v naši državi, če že ne morejo pripadati Nemčiji ali Avstriji, ni jim pa prav, da bi se jih raztresalo po drugih državah in zlasti po Rumunski, ki je itak že toliko Nemcev dobila s Temešvarom. Nemški protest tudi predočuje vladi, da ne bi bilo umestno in koristno dajati lepega mesta in okolice Zombolja za par malih vasi v močvirju. Zunanjeminstriški pomočnik Nasič se je izgovarjal, da so vesti o tej nameri prezgodnje in napačne in da se bo vse uredilo, ko se vrne Pašič in Ninčič.

Reško vprašanje je prenešeno v letovišče Eviens les Bains, kjer sta Pašič in dr. Ninčič in kamor sta dopotovala naša člana paritetne komisije poslanik Antonijevič in dr. Ribar. Sliši se, da se bo beograjska vlada zopet uklonila Italiji ter sprejela njeno solucijo časne komisijejske uprave nad Reko, Barošem in Delto.

Po svetu.

Bolgarski vladni teror proti opoziciji. Od ministrov Stambolijskijevoga kabineta so štirje obsojeni na smrt, dva na dosmrtno ječo, drugi na večletno ječo in par jih je oproščenih. Tudi komunistični proces se je končal z več obsodbami na smrt in na dosmrtno ječo. Tako postopa vlada, ki se ponaša s svojo visoko meščansko kulturo, Evropa se pa za to ne zmeni in kakor zna obsojati in blatiti rusko revolucijo, tako tolerira sedaj bolgarski vladni teror. Tovariš umorjenega Stambolijskega in bivši poslanik v Pragi Rajko Daskalov je poslal v ime nu bolgarskih emigrantov apel evropskim vladam, ki se glasi: «Kritičen moment in gotovo tragičen, ki ga sedaj preživlja moja domovina, me sili, da vam predočim izvestna fakta, o katerih me obveščajo vsak dan iz Bolgarske. Moj veliki, nepozabljeni šef in prijatelj Stambolijski je bil ubit na najtragičnejši način. Njegovi mučitelji so razmesarili njegovo telo. Mučili so ga telesno, tako, da bi se mogel primerjati z mučenjem prvih kristjanov. Več poslanikov, novinarjev, profesorjev, oficirjev in seljakov, ki so imeli hrabrost, da ostanejo verni svojemu šefu, je pretrpelo isto usodo. Teror, ki vlada danes nad pristaši Stambolijskega, ki so danes v ječi, je prekoračil vsako fantazijo. Po naredbi vlade je bilo več tih aretiranih zopet izpuščenih, a so bili predani makedonskim ustašem, ki jih ubijajo brez obsodbe na najgrozovitejši način. V imenu človečanstva in pravice mi je čast, obrniti se k vaši ekšelenci kot dostojnemu predstavitelju velike in plemenite nacije in prositi vas, da intervenirate pri bolgarski vladi, da vsi ti čini, ki ubijajo ugled in čast bolgarskega naroda, nehajo za vedno.»

Madžarska propaganda. V Kodanju zboruje ravnokar mednarodna parlamentarna unija. Na veliki šmaren je bila prva seja. To priliko je takoj porabil grof Appony za propagandističen govor v korist madžarskih zahtev, zlasti za povrnitev v vojni izgubljenih krajev. V tem smislu napisan članek je objavil tudi v največjem kodanjskem listu «Politiken». — Jugoslavija pa na tem zborovanju sploh ni zastopana, ker ima naša vlada očitno dovolj drugih skrbi doma, kako bi se oblastniška mesta razdelila in kako bi se udušile upravičene zahteve ljudstva.

Reparacijsko vprašanje. V gotovih političnih krogih smatrajo, da sporazum z Anglijo glede reparacij ni nemogoč in da je mogoč sporazum na podlagi pogodbe, sklenjene v Spa. Nemčija bi plačala 50 milijard zlatih mark, kakor je to predlagal spomladi Bonar Law. Od te svote bi dobila Anglija 22%, tako da bi Anglija lahko plačala svoj dolg Ameriki, če bi tudi druge kontinentalne države poravnale svoje dolgove Angliji, ki znašajo 3½ milijarde zlatih mark.

Angleška in francoska tekma za Poljsko. Poljaki urejujejo svoje finance in sklenili so prositi angleško vlado za finančnega strokovnjaka Hyltona, ki naj bi uredil poljsko državno banko. Ta korak je francoske vladne in finančne kroge zelo ozlovolil, ker vidijo v tem, da se tudi Poljska umika francoskemu vplivu.

Zunanjepolitični problemi Zedinjenih držav.

Hardingov zunanje politični testament bo brzkone ostal tudi za Coolidgejevega predsedovanja merodajen do normane izvolitve novega predsednika Zedinjenih držav. Nadaljnje zadržanje bo seveda odvisno od normalno izvoljenega predsednika, ki bo lahko ostal zvest Hardingovemu testamentu, lahko pa tudi ne. Vendar nas to vprašanje ne zanima. Nas zanima predvsem možnost realizacije posebno treh točk Hardingovega zunanjepolitičnega testamenta: 1. Odstranitev vojne nevarnosti; 2. ureditev še vedno nejasnega razmerja do Mehike; 3. sodelovanje v mednarodnem razsodišču.

Zadevno prve točke so perspektive precej ugodne, ker imajo Zedinjene države močno orožje proti marsikateremu morebitnemu rušilcu svetovnega miru — posojila. Pred izbruhom svetovne vojne je bila Unija posebno v Evropi precej zadolžena. Po vojni pa se je razmerje popolnoma izpremenilo. Unija je danes svetovni bankir. V koliki meri se je od izbruha svetovne vojne sem vršil kapitalni eksport Unije, nam kaže dejstvo, da znašajo danes posojila Unije do 21 milijard dolarjev. Očitna je pri tem porast državnih in komunalnih posojil. Kapitalni eksport leta 1922 je znašal za Evropo 211; za Ameriko 173, za Kanado 156, za Vzhodno Azijo in Avstralijo pa 112 milijonov dolarjev. Evropska posojila odpadejo predvsem na Francijo, Dansko, Belgijo, Nizozemsko, Jugoslavijo in Čehoslovaško. Niso pa pri tem soudeležene Nemčija, Italija, Grčija in Rusija. Prednost imajo torej sigurne države. Jasno je seveda, da stoji v ozadju teh posojil gospodarski in politični cilji. Unija ima odvisne države v oblasti. In teh je v Evropi precej.

Unija pa igra danes tudi v Južni (latinski) Ameriki odločilno posojilno in radi tega tudi politično vlogo. Naj zadošča, ako pribijemo, da se je nahajala Unija pred vojno kot bankir srednje- in južnoameriških držav na četrtem mestu (za Anglijo). Danes je že davno prekosila Unija vse omenjene tri države in se ji za bodočnost ni treba ničesar bati, posebno pa ne Francije in Belgije.

Radi svojih financ in investicije je Unija znala prodreti tudi v Kanado in Avstralijo. Anglija gleda seveda na vse to s strahom in nezaupanjem, to nam bo še bo razumljivo, ako vemo, da je Unija precej visoko nadkrilila Anglijo na svetovnem denarnem trgu. Leta 1911 so znašale investicije v inozemstvu od strani Anglije 503, od strani Unije pa 31 milijonov dolarjev. Leta 1922 pa gre na račun Anglije 276, Unije pa 652 milijonov dolarjev.

Unija je postala danes prva finančna velesila; vprašanje časa je, kdaj bo stopila v svetovno politično arena kot prva politična velesila. Zadevno prvo točko Hardingovega zunanje-političnega testamenta, ima Unija moč v rokah, da jo uresniči.

Kočljivše je vprašanje ureditve razmerja do Mehike. Znano je, da je bita 5. panamerikanska konferenca v Santiagu de Chila (od 25. marca do začetka maja t. l.) brezuspešna, ker ni mogla vsled abstinence Mehike, Peru in Bolivije skleniti splošno obveznih sklepov. Na konferenci so nekateri delegati hoteli izsiliti reformo predsedstva panamerikanske Unije, ki ga tvorijo pri vladi v Washingtonu opolnomočeni zastopniki ameriških držav. Ker pa še do danes ni priznala Unija mehiškega predsednika Obregona, nima Mehika v Washingtonu nobenega zastopnika in se tudi ni udeležila konference v Santiagu. Delovanje panamerikanske Unije vsled tega seveda trpi. Zato je umevno, da je stavila Costa Rica predlog, da naj se reorganizira panamerikanska Unija. Uniji seveda ta predlog ni bil ljub, ker bi se po reorganizaciji predsedstvo panamerikanske Unije popolnoma iznebilo vsakega vpliva od strani vlade Zedinjenih držav. Rešitev tega vprašanja se je zato odložila do prihodnje konference, ker je odvisna od uspehov posebnih mehiških in unijskih komisij, katerih namen je v tem, kako pripraviti teren za priznanje mehiškega predsednika od strani washingtonske vlade. In od teh komisij je odvisno uresničenje druge točke Hardingovega političnega testamenta.

Posebna znamenja pa se nam očitajo glede tretje točke, to je: sodelovanja v mednarodnem razsodišču. Stvar ni namreč tako enostavna, kakor morda izgleda. Na 5. panamerikanski konferenci ne samo, da je urugvajska delegacija nameravala predložiti načrt za ustanovitev amerikanske zveze narodov, ki ga je pa iz previdnosti še pravočasno umaknila, ampak je Costa Rica prišla celo s predlogom, da naj se osnuje interamerikansko razsodišče, češ, da je haško mednarodno razsodišče predaleč, da ne pozna ameriških razmer in da še vedno lahko razsodišče skupno delujeta. To je seveda samo pesek v oči. Ena najvažnejših točk tega načrta pravi, da ne sme nobena izvenameriška država zasesti nobenega dela kakšne ameriške države, da bi izvajala pravo suverenitete, niti s privolitvijo zasedene države same. Kaj poretje Evropa na to? Končno veljavna odločitev v tem vprašanju se je sicer odložila do prvega snitja pravne konference v Rio de Janeiru leta 1925, toda po splošnem razpoloženju sodeč se lahko dogodi, da bo v kratkem doživela Evropa marsikatero razočaranje.

Jasno je, da vsebuje ta načrt interamerikanskega razsodišča v neprikritem jedru raznolike politične komplikacije in svetovne konflikte. Evropa v tem vprašanju ne more poznati nobene irelevantnosti; Unija pa ima v slučaju, da ostane zvesta Hardingovemu zunanjepolitičnemu testamentu, igrati vlogo pomirjevalca in krotilca najradikalnejših panamerikanskih teženj. Ali — ali!

Unija ima danes moč in oblast, da bi uveljavila in realizirala Hardingov zunanje-politični testament. Ne

smemo pa pri tem pozabiti, s kakim nezaupanjem in pritaženim nezadovoljstvom gledajo latinsko-ameriške države na hegemonijska stremjenja Unije, s kakšno prikrito zavistjo in sovražnostjo sledi Anglija rastočemu razmahu unijske industrije, poljedelstva, mornarstva itd., osobito leta 1922 za notranje usmerjene politike pok. Hardinga; Japonska pa se tiho, mrzlično pripravlja na dan obračuna udelejujoč se v širokem obsegu na vseh popriščih udeleževanja človeškega duha. O tem nas prepričujejo raznovrstne statistike iz leta 1922, ki govore dovolj o tem nevarnem sovražniku Zedinjenih držav in pretilecu njihovih zunanje-političnih tendenc.

Beleške.

Avstrijska metoda v naši vojski. Vse, kar je danes državotvornega, udarja po nas prečanih, očitajoč nam naše avstrijkanstvo, izdajalstvo itd., pri tem pa režimovci pozabljajo, da so začeli v vseh svojih metodah kar najlepše kopirati rajno Avstrijo. Avstrijske metode so uvedli v politiki, uvajajo jih pa tudi v proslavljeno srbsko vojsko, katero na drugi strani očistujejo od «avstrijskih» oficirjev. Med najzloglasnejše metode je spadalo v Avstriji razločevanje državljanov v politično zanesljive in sumljive. Tik pred svetovno vojno je začela avstrijska vlada vse ljudi ločiti med goreče «patrijote» in izdajalce; med svetovno vojno so zadnje označili z zloglasnim «p. v.» (politisch verdächtig), politično sumljiv — nezanesljiv ter jih pošiljali kot «Kanonenfutter» v prve vrste, dočim so politično zanesljivi «patrijote» spravljali lepo na varna mesta, kjer so si lahko opomogli na telesu in na žepu. Ta «p. v.»-metoda se je posebno omilila našemu sedanjemu režimu. Ni ga še menda v naši državi človeka, ki ne bi bil opredeljen ali kot «državotvorec» ali pa «protidržaven», prevraten element. Seveda se poslednji nahajajo samo med prečani, kjer so «državotvorci» jako slabo zastopani. Ker pa niso še vsi prečani natanko sortirani, zato je vojaška oblast izdala naredbo, da župani pri vseh miadeničih, ki odhajajo k vojakom, označijo njihovo politično prepričanje, dali so «patrijote» ali pa «protidržavnega» mišljenja. Tako bo vojaška oblast natančno poučena, kako naj ravna. «Patrijote» bodo namestili tako, da bodo še nadalje vztrajali v svojem patrijotizmu, «prevratneže» bodo pa poslali v «ozdravljenje» kam v južne kraje. Tako bodo že sedaj kopirali avstrijsko navado, če pride do vojne, se bode ponudila zopet lepa prilika vsem patrijotom, da se znebijo svojih konkurentov in drugih neprijetnežev enostavno, da jih označijo za izdajalce. Naše župane pa čaka izredno težko delo pri sortiranju. Če hočejo celo stvar vzeti za resno, bo treba najmanj 90 odstotkov vseh Slovencev označiti kot protidržavne elemente; izvzeti so seveda orjunci, Sokoli ter radikalski, demokratski in samostojni pripadniki. Jugoslovanska vojska se bo sestajala kmalu iz samih «protidržavnih» elementov ter se ne bo dala tako lahko očistiti, kakor oficirski zbor. Kajti za prostake smo Slovenci in Hrvati, četudi smo protidržavni, še vedno dobri.

Zagonetno orožje. Pred nekaj dnevi se je razširila vest, da so v Trstu odkrili veliko množino orožja, namenjenega za Jugoslavijo in sicer — milijon pušk, 3000 strojníc in kakih 25 topov. To orožje naj bi odplulo z brodom «Vulkan» ter se v nekem pristanišču naše države izkrcalo v roke bogzna kakih zarotnikov in prevratnikov. O tem orožju se je najprej pisalo podobno in s podobnim namenom kot o špijonski aferi, potem se je pa vse skupaj razpršilo v nič kakor tudi špijonska afera. Ugotovilo se je, da brod prvič toliko orožja ne bi mogel nositi, drugič, da orožja sploh nihče ni videl in tretjič, da je brod «Vulkan» kot neraben izliciran po nekem Pavloviču od Amerikancev in da čaka sedaj na prevoz, da ga novi lastnik lahko razdere ter les in železo proda. O orožju so si najprej izmislili Italijani, ki delajo sitnosti pri prevozu, Beograd je pa vse brez pomisleka pograbil, da zvari kako afero na rovaš opozicije.

Dnevne novice.

Evharističnega kongresa v Zagrebu se je udeležilo 50 tisoč Hrvatov, 4—5 tisoč Slovencev s tremi godbami, celotni jugoslovanski episkopat, papežev beograjski nuncij msgr. Pellegrinetti in vlado je zastopal minister za vere dr. Janjič. Zelo svečan ter navdušen je bil sprejem nuncijskega na zagrebškem kolodvoru dne 17. t. m. zvečer. Papežev zastopnik je bil sprejet od reprezentantov višje duhovščine, pokrajinskega namestnika, pomočnika komandanta IV. armije, konzula poljske republike, in od pripravljalnega odbora za kongres. — Nuncijskega je predvsem pozdravil zagrebški nadškof dr. Bauer, nakar se mu je nuncij zahvalil in med drugim je imenoval Hrvatsko predzidje krščanstva skozi stoletja. Papeževega odposlanca je pozdravila deklica in mu poklonila šopek, nato se je podal nuncij v nadškofijsko palačo. Nuncijskega so tudi hrvatske množice navdušeno pozdravljale, ves Zagreb je bil v zastavah in celotno blokaško časopisje kongres lepo, ganljivo in navdušeno pozdravlja. Dne 18. t. m. je bil kongres otvorjen s službo božjo zagrebškega nadškofa, nakar so se začela zborovanja o resolucijah, ki so bile predložene kongresu dne 19. t. m. O plenarnem zborovanju kongresa, ki se bo bavilo z debato o resolucijah, bomo natančno in obširno poročali prihodnjic.

Evharistični kongres v Zagrebu. V petek je prišel v Zagreb msgr. Pellegrinetti in sijajen ter iskren sprejem in pozdrav od strani Hrvatov pa najsi bodo Radičevci, zajedničarji ali karkoli je divno manifestiral globoko

versko čustvo kakor tudi slogu in kulturo hrvatskega ljudstva. Temu nasproti pa so se izkazali srbski radikali s tem, da so napadli Franjevece v Kninu v Dalmaciji na njihovem potu na evharistični kongres v Zagreb. Še preden so franjevci prišli do hotela, jih je napadla stoglava množica in jih nekaj ranila. Franjevci so komaj utekli v svoje sobe. Množica je na hotel trikrat navalila, da jih pobije, pa ni mogla v hotel. V svoji jezi je množica razbila okna na hotelu. Ko so odhajali na vlak, je množica pridrvela za njimi in pobila vsa okna na vagonih, tako, da je moral vlak predčasno oditi, da se izogne večjim poškodbam. Ta banditski napad na katoliške redovnike je dostojen današnjega režima ter kaže tudi, kako se radikalija razume na versko svobodo. Inozemski gosti bodo odnesli lepe utise od srbskih nacionalistov v svojo domovino.

SPREMEMBA VOZNEGA REDA

posebnih vlakov za ljubljanski katoliški shod.

Štev. 1 (Ljutomer—Radgona) odpelje iz Ljubljane Brezje 24. avgusta ob 5. uri 35 min., v Otočah je ob 8. uri iz Otočca v Ljubljano ob 16. uri 20 min.

Štev. 2 (St. Ilj—Maribor) odpelje iz St. Ilje 24. avgusta ob 22. uri 10 min. in se združi v Mariboru z vlakom štev. 3 ter vozi dalje kot štev. 3 (odide iz Maribora 24. avgusta ob 23. uri 35 min., pride v Ljubljano 25. avgusta ob 3. uri 40 minut, pelje na Otoče ob 4. uri 47 min.

Potnikom stranskih prog od Rogaske Slatine in Konjice je ustregla južna železnica tako, da udeleženci iz Zreča in Loča, dosedaj določeni za vlak štev. 4, gredo z navadnim rednim vlakom do Poljčan (ob 19. uri 20 m.) in tu vstopijo lahko v posebni vlak štev. 5 (Moškanja—Pragersko), da jim ne bo treba tako dolgo čakati. Vlak gre na to nazaj v Konjice in iz Konjice gre posebni vlak ob 20. uri 30 min. do Poljčan, kjer vstopijo ti potniki v posebni vlak štev. 4 ob 22. uri.

Kart Ljubljana—Otoče ne bo treba! Dovoljena je transportna odprava. V vsakem vagonu takoj pri odhodu iz zadnje postaje, kjer se sme kdo vstopiti, izvolite enega reditelja. Ta naj pobere od vseh, ki žele na Brezje po 10.50 D in jih napiše. To morajo storiti vsaj do Zidanega mosta. Tam gredo z denarjem v voz glavnega vodnika vlaka in mu oddajo denar, ta pa v Ljubljani plača za vse pot na Brezje. Kdor ni plačal, v Ljubljani izstopi.

Od severne meje. Iz St. Ilje v Slov. gor. nam pišejo: Naši sosedje iz Nemške Avstrije hodijo čez mejo pridno k nam po meso, moko itd. Dobivajo te reči skoraj po polovični ceni. Posebno pa hodijo radi na naše vinotoče, kjer pijejo skoraj zastoj. Mi Slovenci seveda ne smemo niti ene škalljice zveplenk kupiti v Nemški Avstriji. To so dobrote, ki so se dobile za časa pogajanj glede obmejnega prometa v 10 km coni. Pri tem pa Nemško Avstrijci prav pridno zabavljajo čez «bindišarje» in Jugoslavijo ter se prezirno vedejo. Nemci ne poznajo nič ponižnosti in se je tudi ne bodo nikdar naučili. In kako predrznost so si izmislili v sosednem Spielfeldu, tik ob meji? Tam židajo ravno sedaj velikanski spomenik, ki je podoben velikemu obelisku. Ta spomenik bo postavljen v znak hvalečnosti, da so bili Spielfeldčani rešeni jugoslovanskega tolovajstva, ki so ga morali toliko mesecev prenašati. Na obelisku stoji velik German, ki izživalno gleda v Jugoslavijo in ji preti (!). Cela stvar ne izgleda drugače, kakor veliko hujskanje. Obelisk je postavljen tik ob Muri vis a vis znane Kašlnove krčme. Dali so ga postaviti zasebniki — Spielfeldčani. Glavni vodja tega podjetja je ravno gostilničar in krčmar Kašl, ki je rojen nekje pri Marju Slnični v Jugoslaviji, in ki se hoče rehabilitirati pri Spielfeldu, ker je za časa jugoslovanske okupacije od Jugoslovancev milijone zaslužil. In tako je tudi ta spomenik — to je zanimivo — postavljen iz samih jugoslovanskih denarjev, ki so jih spielfeldski trgovci in krčmarji zaslužili od Jugoslovancev. Dne 8. septembra bo spomenik blagoslovljen. Seveda se bo pridno takrat zabavljalo čez našo državo. Kaj pa pravi k temu naša vlada? Je-le to v smislu Saintgermainsske pogodbe?

Najprej kralj, Pašič, potem pa jaz, — tako pravi v Dravogradu nekaj policijski organ, človek divje in nasilne narave in brez vsakega, tudi najmanjšega obilježja kulture. Pride v gostilno, izžene vse ven ali pa napove «revizijo», ker je on drugi za kraljem in neomejeno močen in veljaven. To pove ob vsaki priliki, ali pa reče, če hoče kdo, da se legitimira: Jaz sem Srb in to zadostuje. To mu menda tudi zadostuje, da je v gostilni kradel žganje, če je natakarica obrnila hrbet, si je nalival in nič plačal, — in tudi govorce, da je z revolverjem v roki posilil neko dekle, ne bodo vzete iz zrakca. Tožilo se ga je že pri sodnji, pa za povz in razpravo njega — prvega za Pašičem — ni bilo nikdar mogoče najti. Enkrat se je posebno izkazal, ko je neki železniški uslužbenec vozil čebelne panje mimo njega, ki je vsemogočen in vseveden kot naslednji za Pašičem. Železničar vozi panje, «prvi za Pašičem» pa teče k uradniku ter razgraja, kako se more pustiti, da se vozijo «sanduki z municijo» — municijski zaboji. V svoji vnemi je železničarja s panji seveda ustavil, da vidi «municijo» in samo to je škoda, da mu niso glavo potisnili v panj, da si to posebno «municijo» tudi malo poduha. Imeli bi vsaj neki časa mir pred to silno in nad vse važno policijsko veličino. Naši ljudje so pa preveč mehki in čutiljivi; če vidijo tako nekulturno pojavo, samo strmijo ter se čudijo, meneč, da se mora nekultura sama ubiti. Vsaj vprašalo bi se lahko, kaj mislijo merodajni krogi storiti, da taki ljudje ne bodo nastopali v kraljevem in vladnem predsednikovem imenu.

Kdo žrtvuje za Slovence na Westfalskem v Nemčiji nekaj dinarjev, da se jim more pošiljati «Slov

Gospodar? V nemških premogovnikih, katere imajo zasidene Francozi, dela več sto naših dobrih, vrlih Slovencev. Ti se zelo zanimajo za svojo domovino in bi silno radi čitali «Slov. Gospodarja». Ker je pa nemški denar v veljavi grozovito padel, si naši ubogi Slovenci ne morejo več plačati «Slov. Gospodarja». To je za nje velikanska škoda, da v tujini ne morejo več čitati svojega priljubljenega slovenskega lista. Uprava «Slov. Gospodarja» je sklenila, da westfalskim Slovincem da liste zastoj, ako bi se našli dobrotniki, ki bi plačali za nje poštino. Poština pa stane za vsak list K 1.60. Za celo leto stane poština za vse «Slov. Gospodarje», ki bi se pošiljali na Westfalso 1800 D. Prepričan sem, da bi se pri dobri volji ta svota dala spravili skupaj. Zato se obračam v imenu naših bratov na Westfalskem na blaga srca našega slovenskega ljudstva s prisrčno prošnjo: Priskočite na pomoč našim bratom! Zbirajte v veselih družbah in drugih priložnostih za poštino, da jim morem oposlati «Slov. Gospodarja». Westfalski Slovenci so organizirani v katoliških društvih. Vodita jih dva požrtvovalna duhovnika Hegenkötter in Tensundern, ki sta se, dasiravno trda Nemca, vendarle naučila slovenskega jezika in ga tako gladko in lepo govorita, da se jim niti ne pozna, da sta Nemca. Gospod Tensundern je zdaj na Slovenskem in bo govoril na katoliškem shodu v Ljubljani. Zato še enkrat prosimo: Žrtvujte, ki morete, vsaj nekoliko dinarjev, da rešimo svoje brate, ki si v tujini iščejo kruha. Kolikokrat izdamo velike svote po nepotrebnem za pijačo. Pritrčajmo si enkrat za en liter vina in dajmo znesek za uboge brate. Posebno denarni zavodi naj se jih spomnijo. Zneski se naj pošiljajo na naslov podpisanega: Dr. Anton Jerovšek, ravnatelj Cirilove tiskarne v Mariboru.

Podržavljenje južne železnice. V četrtek se je vršila seja ministrskega sveta, ki je obravnavala vprašanje južne železnice. Sklenjeno je, da se po en uradnik iz zunanjega, pravosodnega in finančnega ministristva imenuje v komisijo, ki naj bi prevzela južno železnico v državno upravo. Ta komisija se bo konstituirala te dni in ima nalog, da prevzame južno železnico najkasneje do 1. oktobra.

Na škofijski gimnaziji v St. Vidu nad Ljubljano se bodo vršili sprejemni izpiti za I. razred v ponedeljek, dne 10. septembra ob 4. uri popoldne. Učenci, ki imajo ponavljalne izpite, naj se vrnejo v zavod do nedelje, dne 9. septembra. Vsi ostali učenci pa naj pridejo v torek dne 11. septembra do 7. ure zvečer. — Ravnateljstvo škofijske gimnazije.

Nekak centrum afer, korupcije in trošenja državnega imetja ter denarja je Belje. Na Belju se odkrije skoro vsak mesec kaka nova umazanost, ki potem roma po časopisju in dokumentira pokvarjenost koritarskega uradništva in takozvanih ekonomskih strokovnjakov. Zadnje dni so odkrili na Belju afero z ribami. Finančni minister demokrat dr. Kumanudi je meseca januarja l. 1921 odredil in dovolil, da lahko dobi vsak uradnik na Belju 10—15 kg ribjega mesa na mesec in sicer po 2 D 1 kg. Toliko je dovolil minister, a uradniki se niso ozirali na dovoljeno količino, ampak jemali, kolikor je kateri mogel in sicer po 1 D za 1 kg. Za celo afero je slučajno zvedela beljska mesna kontrola, jo preiskuje in je že dognano, da gre v celi zadevi za precejšnje svote. Uradniki in ekonomski strokovnjaki, ki so si privoščili ribjo afero, so še danes na Belju.

To ni redukcija, ampak plemensko preganjanje. «Obzor» poroča, da je prevzel ravnateljstvo na Belju po odhodu Toneta Kristana Jurij Sokolovič, na katerega ima najmočnejši vpliv šef administrativne in bivši novinar Milan Predič. Predič vpliva na Sokoloviča v tem oziru in smislu, da se poženejo iz posesti vsi uradniki-Hrvati. Konečno je Predič le dosegel, kar je dolgo želel in za čim se je dolgo pehal. Vlada je namreč odredila redukcijo uradništva. Potom redukcije je bilo na Belju, odpuščenih: 4 pogodbenih, 5 stalnih in 12 začasnih nastavljenih. In ti so ravno najbolj sposobni ter poznani kot zelo vestni ter marljivi in po narodnosti Hrvati. Vsi ti so odpuščeni in zamenjani z drugimi manj sposobnimi, a z boljimi družinskimi zvezami. Pismo, s katerim so odpuščeni, se glasi: «Vsi zgoraj imenovani uslužbenci se morajo razrešiti službe 31. avgusta, 1. septembra morajo izprazniti stanovanja in pre dati ključne ravnateljstvu. Take dekrete so prejeli odpuščeni dne 4. avgusta in 20 družin mora kar na mah iz stanovanj in nima niti časa, da si poišče druga in vse to brez vsake najmanjše krivde. Povrh pa še izgubijo koncem avgusta plačo in nimajo nobenih nadaljnjih življenjskih sredstev. Treba pa pribiti, da je beljskim uslužbencem potom posebne pragmatike zagotovljena stalnost in ne morejo biti odpuščeni iz svojih mest, dokler ali sami prostovoljno ne izstopijo, ali pa česar ne zakrivijo, ali se jim dokaže nesposobnost. Pri odpuščenih Hrvatih pa ne pride v poštev nobeden vzrok odpusta in so pognani iz službe brez odpravnine. Komu se naj ti siromaki pritožijo? Direkcija jih je po ministrski naredbi odpuščila, ostane jim samo še sodišče! Kaka so pa sodišča od Belja proti jugu, pa itak znamo vsi.

Mornariški štrajk. Na intervencijo ministristva za promet so mornarji izjavili, da so pripravljene, da se najprej vzpostavi promet po morju in šele potem prično tozadevna pogajanja. Mornarji so stavili predogoj, da morajo biti pogajanja v enem mesecu končana. Lastniki parobrodov še niso odgovorili.

Pomoč štrajkujočim mornarjem. Glavni «Radnički Savez» je poslal kot podporo štrajkujočim mornarjem 10.000 dinarjev. Tudi druge delavske organizacije so poslale mornarjem pomoč v denarju, toda vse te pošiljke še danes niso prispele na odrejeno mesto, dasi je minulo že dokaj časa, odkar so bile odposlane. Vse pritožbe odpošiljateljev niso nič pomagale, ker odgovarja poštna

uprava, da so se pošiljke zakasnele. Sumi se, da imajo pri tem zakasnenju svoje prste vmes lastniki ladij, ki nečejo zvišati mornarjem plač ter bi radi štrajk zlomili s pomočjo bede, v kateri žive sedaj štrajkujoči.

Psi so raznesli kosti zadavljenega otroka. V dvorišče železniške stražnice v selu Blato pri Zagrebu je prinesel pes eno nogo in nekaj kosti in jih pustil tamkaj. Železniški stražar je pobral človeške ostanke, jih zagrebel in javil celi slučaj policijski oblasti. Oblasti so dognale, da izvirajo človeški ostanke od novorojenega otroka, katerega je kmalu po rojstvu zadavila neka Milka Majcenovič, ki je služila v selu Blato. Koj po rojstvu je mati novorojenčka zadavila in ga vrgla mrtvega v grmovje. Vaški psi so našli mrtvo truplo, ga raztrgali in raznesli okrog po okolici. Aretirana Majcenovič je priznala svoje zverinsko dejanje.

Znižanje izvozne carine. Ministrski svet je sklenil, da se v svrhu pospeševanja izvoza znatno zniža carina na izvozne predmete. Določila se je sledeča carina: na pšenico 30 D, na koruzo 20 D, rž 30 D, ječmen 20 D, oves 10 D, mekine so proste, fižol 50 D, krompir je prost, črna in bela čebula je prosta, sveže slive so proste, suhe 3 D, svinje komad 300 D, zaklane 150 D, sveže in osoljeno meso 80 D, sveža mast in slanina 300 D, gosja mast 300 D. Sklenjeno je tudi, da se od kake sosednje države vzame v zakup 3000 vagonov, da se bo izvoz mogel čim hitreje vršiti.

Josip Jurčič, Spisi, VIII. zvezek. Uredil dr. Ivan Grafenauer 1923. Založila Jugoslovanska tiskarna, Ljubljana. Cena vez. knjigi 30 D, brošira 20 D. — Grafenauer je Jurčičeve zbrane spise pomnožil ze en zvezek, tako da bomo imeli kmalu celotnega Grafenauerjevega Jurčiča v Ljudski izdaji. VIII. zvezek vsebuje dela: Ivan Erazem Tatenbah, Bojim se te, Črtica iz življenja političnega agitatorja, Telečja pečenska, Šest parov klobas, Po tobaku smrdiš, Zentev iz nevoščljivosti in Andreja Pajka spomini starega Slovence. V tem zvezku zbranih Jurčičevih spisov so povečini literarni fejttoni, ki jih je priobčeval Jurčič kot urednik «Slovenskega Naroda» v svojem listu.

Zgodovinske anekdote, II. zvezek. Zbral dr. Vinko Sarabon 1923. Založila Jugoslovanska knjigarna, Ljubljana. Cena 16 D.

Med Ljubljano in Prago bode v času med 2.—9. septembrom vozili posebni vlaki po znižanih cenah. — Obiskovalcem Ljubljanskega velesajma se nudi najugodnejša prilika da posetijo tudi praški vzročni sejum. Znižana vožnja velja za osebne in brzovlake. Pojasnila daje čehoslovaški konzulat v Ljubljani, Breg 8 in Alo-ma Company d. z o. z. Ljubljana, Kongresni trg 3.

Iz Maribora.

Iz seje občinskega sveta mariborskega. Po dolgotrajnem, počasnem zbiranju postane obč. svet proti osmi uri vendar sklepčen. Župan otvori sejo ter poroča o nekaterih manjvažnih zadevah. V stanovanjski urad se izvolili kot zastopnik vojašt. podpolk. Berkič. Dovolil se soglasno, da sme občinska ljudska kuhinja v prihodnjem šolskem letu kuhati za Dijaško večerjo, katero plača odbor Dijaške večerje v Mariboru. Trboveljskim rudarjem, ki so že zopet v stavki, se dovoli 5.000 din. podpore. Ob enem se soglasno izreče protest proti militarizaciji železničarjev, ki so uprizorili enodnevno demonstracijsko stavko za povišanje plač, ker s sedanjimi plačami ne morejo ne živeti, ne umreti.

V tajni seji, ki se je na to vršila, je bil razgovor o Mestnem električnem podjetju. Tam je po mnenju strokovnjakov preveč oseb nastavljenih, zato se je nekaterim služba odpovedala. Čudno, da med odpuščenimi ni tudi sina g. Bahuna, ki je še le ravnokar bil sprejet. — Starejše odpuščajo, sinove in hčerkke mestnih svetnikov pa sprejemajo. To diši ali pa zelo smrdi po korupciji. Priporočamo električnemu odseku, da še enkrat natančno preišče, ali ni v kakem kotičku električnega podjetja skrit še kak Bahunov sin, ki je gotovo nepotreben. Na to vprašanje zahtevamo odkritega odgovora!

Ze zopet korupcija. Šolsko poslopje na Zrinjskem trgu je potrebno popravil in mestni stavbeni urad je razpisal dotična dela. Ponudbe so stavile štiri tvrdke. Stavbenik Glaser bi popravila napravil za 66.000 Din., Živič za 39.000 D, Kiffmann za 34.000 D in Nasimbene za 31.000 D. Demokrati in socialni demokrati so se med seboj že v odseku zedinili na Živiča. Zastopniki SLS pa so odločno proti temu ponudniku. **Zakaj bi se čisto po nepotrebnem plačalo D 39.000 Živiču, če pa druga tvrdka isto delo opravi za 31.000 D, torej za 32.000 K ceneje.** Večina seveda sklene, da dobi delo Živič. Tako je večina zopet občino oškodovala za 32.000 K!

Okrajni glavar dr. Srečko Lajnšič je danes nastopil trimesečni dopust. Nadomestuje ga gospod vladni tajnik Ivo Poljanec.

Železničarji — udeleženci katoliškega shoda imajo v sredo zvečer ob 6. uri sestanek v Lekarniški ulici.

Tatvina. Dosedaj neznan zlikovec je ukradel 75. letni starki Mariji Zorko, stanujoči v Koroški cesti 10-I. celo imovino, kar je uboga starka posedovala in to znesek od 900 K. Denar je imela hranjen v kuhinjski miznici, ter si je nameravala kupiti par čevljev za zimo, a sedaj je s krvavimi žuljami pristradane prihranke odnesla tatinska roka. Tatvina se je izvršila od četrтка na petek.

Ponočni lokal in policija bi se mogla zanimati zanj. Od raznih strani smo prejeli upravičene pritožbe, da obstoja v Smetanovi ulici št. 6 pri neki Mariji Čirič čisto navaden ponočni lokal, kjer se od poznih večernih ur do zgodnje zore shajajo ob pijači, godbi vpitju ter kričanju: natakariji, mesarji, trgovski nastavljenici in razni brezposelni in skrajno sumljivi ženski elementi. Posamezni stražniki so bili že parkrat pozvani od radi ponočnega nemira ogorčenih strank, naj na-

pravijo red in razženejo ponočne razgrajče, a sa se sa mi zapili v veseli družbi in navidez napravili red še le okrog tretje ure zjutraj. Malodane vse stranke v Smetanovi ulici 6 in sosednih hiš so odposlane na policijski komisarijat posebno spomenico, v kateri se pritožujejo radi nočnih izgredov in kravalov pri zgoraj omenjeni stranki. Gospod šef policije bo gotovo napravil red v vsakem oziru.

Za varstvo lokalov in hiš. Glasom poročila varnostne straže se množijo slučajji, da pozabijo trgovci in obrtniki v nočnem času ali v času, ko počiva obrat, zapreti njihove lokale. Lastniki takih lokalov se ponoči večkrat ne morejo najti, ker njih stanovanja niso znana in tako morajo ostati ti prostori čez noč odprti. Da se zamore odprto puščene lokale tudi ponoči zapreti in v slučaju ognja, tatvine itd. lastnike lokalov vsakočasno hitro obvestiti, odreja mestni magistrat, da ima vsak lastnik trgovskih in obrtnih lokalov, kakor tudi lastniki vseh podjetij v mestnem okolišu najdalje do 15. avgusta t. l. pri njihovih lokalih vidno označiti njih stanovanje, oziroma naslov one osebe, ki ima ključ teh lokalov v varstvu. Obenem zaukazuje mestni magistrat v interesu varnosti, da se morajo hišna, oziroma večna vrata v času od 1. aprila do 31. avgusta najkasneje ob 22. uri zvečer, ostali čas leta pa ob 21. uri zvečer zapirati. Ti hišni vhodi ne smejo biti pred 5. oziroma 6. uro zjutraj odprti. Za izpolnjevanje zaporne ure so odgovorili hišni posestniki, oziroma hišni upravitelji. Prestopki s tem razglasom izdanih odredb se bodo kaznovali v smislu § 56 občinskega reda.

Dušica.

Roman v treh delih. Angleški spisala B. Orczy. Prevred Paulus.

35

«Naj bo kakorkoli, listič je moja last in —»

Brez ozira na olikanost in dostojnost, ki jo dobra vzgoja predpisuje v občevanju z nežnim spolom, je Andrej planil za drobno belo pestjo. Pa Margareta je mislila nagleje, njeni do skrajnosti napeti živci so delovali hitreje, vitka je bila, krepkozrastla —, odskočila je in sunila v mizico, da se je z glasnim ropotom prevrgla. Goreči svečnik je padel na tla.

Prestrašena je kriknila.

«Hitro —! Hitro, Andrej! Sveče —!»

Ni bilo velike škode. Dve sveči sta ugasnili med padcem, drugi dve sta za trenutek tleli na preprogi in tudi ugasnili, ena sama je gorela dalje. Preproga se je vnela.

Andrej se je sklonil in hitel teptati. Pobral je sveče, jih nataknil nazaj v svečnik ter ga postavil na mizo. Hitel je, pa zmotilo ga je vsekakor za par trenutkov. In ti trenutki so zadostovali Margareti. Z naglim očešom je prebrala listič, tucat besed je bilo na njem natečkanih v grdi, nalašč spačeni pisavi — poznala je to pisavo! — in v kotu lističa je videla znamenje, rožnoderdeč cvet — materno dušico.

Ko se je Andrej spet ozrl po njej, ni videl na dobro izšolanem licu nekdanje gledališke igralkke druga, ko preplaneno zadovoljstvo nad srečno preprečeno škodo. Nevarni listič je navidez neopažen zdrknil na tla. Hlastno ga je pobral in ga s pomirjenim zadovoljstvom stisnil v pest.

«Kako sem se prestrašila —! je olajšano vzdihnila Margareta. «Zahvalite angela varuha, da je obvaroval zunanje ministristvo požira! In kolika sreča v nesreči, kajne, da sem v svojem strahu pustila pasti zanimivi listek, še preden so zazrle moje nepoklicane oči skrivnosti vaših ljubezenskih doživljajev —!»

«Dovolite, gospa Blakeney», je dejal Andrej, «da nadaljujem zanimivi posel, pri katerem ste me motili!»

«Seveda, gospod Andrej! Le kar sežgite tiste izlive njenega srda — ali pa ljubezni, karkoli že stoji tam napisano!»

Andrej je že držali listič k plamenu. Tako vneto je bil zatopljen v svoje uničevalno delo, da ni videl čudnega nasmeška, ki ji zaigral njegovi družabnici krog ust. Da ga je videl, izginil bi bil z njegovega lica izraz zadovoljstva —. Pa ves zamišljen je gledal, kako se krči in krivi usodni listič pod plamenom in se izpreminja v pepel. Kmalu so zadnji ostanke sfrfolali na tla in poteptal je pepel v prerogo.

«Sedaj pa, moj dragi gospod Andrej», mu je pravila s svojim najljubljim smehljajem in s svojo prirojeno brezskrbnostjo, «me zaprosite za valček, — ako se ne bojite svoje ljubosumne izvoljenke —!»

XII.

Ali — ali.

Margareta je videla na polsežganem lističu besede, ki so bile zares usodne.

«— odpotujem jutri —.» To je brala še čisto razločno. Drugo so zakrivale saje. Spodaj pa, na robu lističa, je videla stavek, ki se ji je vtisnil v spomin kakor pisan s plamenečim črkami: «Ako hočeš govoriti z menoj, me najdeš v obednici ob enih.» V kotu lističa je stalo znamenje, rožnoderdeč cvet matere dušice, ki ga je že dobro poznala.

(Dalje prihodnjic.)

Ne samo ob slovesnih pojedinah, ampak v petek in svetek naj kuhajo naše gospodinje «Pekatete.» So najcenejše, ker se zelo nakuhaajo.

Dobre jedi, se vsak veseli. Zato kupujte «Pekatete.» So najcenejše, ker se zelo nakuhaajo.

Malo posestvo pri Rogški Slatini z vinogradom, njivo in mnogo sadnega drevja se proda. Ecker, Svicarija, Rogaska Slatina. 487

Lovci!

V Vašem lastnem interesu je, ako potrebujete municijo, da obiščete

trgovino z železino

Anton Brenčič v Ptulu,

ker se dobi vse vrste municije, kakor lovske potrebščine sploh, po zelo ugodnih cenah. 475 3—1

Dražba avtomobilov.

Dne 1. septembra ob 8 uri se vrši v Vojašniški ulici števil. 12 (v garaži) licitacija in sicer

1. teretnega dvacetonskega Fiat-Torino avtomobila
2. osebnega avtomobila Praga.

Izklicna cena za teretni avto je 15.000 D in za osebni pa 20.000 D.

Pravico dražiti imajo tisti, ki položijo 10 odstot. izklicne cene.

Ogled avtomobilov je dovoljen 31. avgusta od 8. do 12. ure in od 14. do 16. ure.

Pripomni se, da je odobritev dražbe pridržana direktiji plena.

490

Okrajno glavarstvo.

Span ali ekonom

ki razume racionalno vodstvo gospodarstva in je že vodil manjše gospodarstvo, ev. gojenec kmetijske šole ter pozna razmere na Štajerskem, se išče za dobro grajščino z 80—100 orali zemlje pri Celju. Stanovanje in deputat v naravi po dogovoru. Ponudbe z označbo plače in dosedanjega službovanja se pošlje pod brojem «Za — 366» na «Publicitas» d. d. oglasni zavod, Zagreb, Gunduličeva ulica 11. 473 3—1

MODISTINJA

LJUDMILA LORGER

MARIBOR, GOSPOSKA ULICA 37

se priporoča cenjenim damam za napravo klobukov vseh vrst. — Velika zaloga klobukov in vsakovrstnega materiala po najnižjih cenah.

Staro lito železo

kupujejo po najvišjih cenah

Strojne tovarne in livarne d. d. v Ljubljani

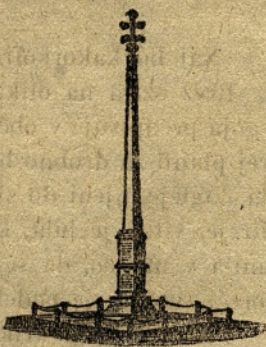
POZOR!

SVINJEREJA

daje le tedaj dobiček, če nobena svinja ne zbolí.

Obeliskove kapljice za svinje «Sussanol»

(iz lekarne pri «Obelisku» v Celovcu) učinkujejo in zavarujejo pred zgubo.

To dokazuje tisoč zahvalnih pism.

Izorno sredstvo proti kugi.

V steklenicah po 7 D.

Glejte na varnostno znamko «Obelisk»

Glavna zaloga za SHS: Lekarne „Pri zamorcu“ K. WOLF, MARIBOR.

KUPUJE

se vedno le najboljše in najcenejše za domačo potrebo vsakovrstno manufakturno, kakor tudi tekstilno blago pri stari in zelo znani tvrdki

KAROL WORSCHÉ, Maribor, Gosposka ul. 10

Perje za postelje!

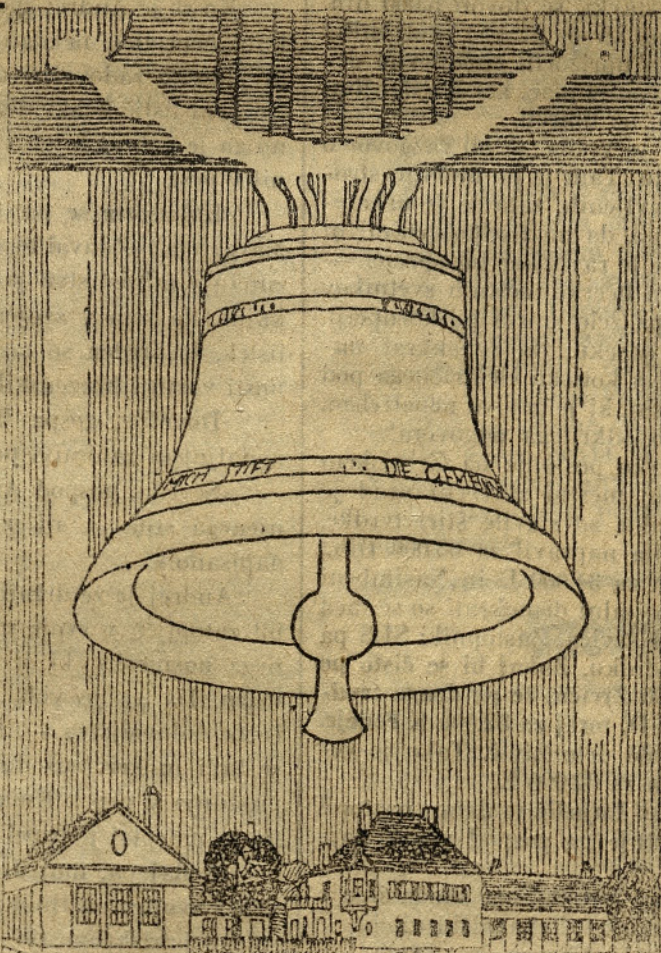
Prva in edina livarna zvonov v Mariboru, ki je v popolnem obratu!

Najnižje cene!

Dosedaj po vojni nad 100.000 kg izdelovanih.

Mnogo priznanj!

Obiščite našo tovarno v Melju, Motherjeva ulica št. 15 in prepričajte se o kakovosti naših izdelkov!

INŽ. I. & H. BÜHL, MARIBOR,

Motherjeva ulica 15.

Ustanovljena od Joh. Denzel okoli leta 1800.

:: Inženersko elektrotehnično podjetje :: Počivalnik, Zaveršnik in Saks

Aleksandrova c. 44 Maribor Tržaška cesta 8

Erzjavci: «ELEKTRA» Maribor — Telefon števil. 460

naznanjam cenjenemu občinstvu in svojim cenj. dosedanjim naročnikom, da smo se v eno tvrdko združili ter uredili najmodernejšo delavnico na Tržaški cesti 8 in prodajalno na Aleksandrovi cesti 44. Izvršujemo vse vrste elektrotehničnih del, gradnjo elektraren omrežij in daljnovodov, inštalacijo hišnih naprav itd. Motamo na novo vse vrste elektrostroje, transformatorje itd. Poslušujemo se najtrežnejšega blaga in najboljših predmetov.

Prosimo za nadaljno zaupanje ter se priporočamo. — Vsako delo se solidno izvrši ter se jamči zanj.

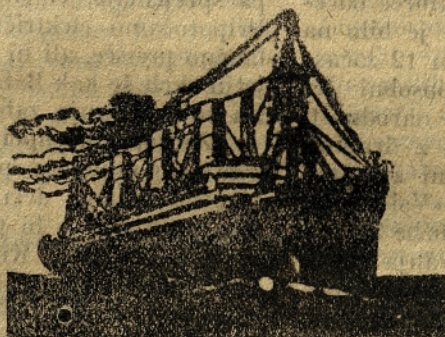
SPODNJEŠTAJERSKA LJUDSKA POSOJILNICA

V MARIBORU, STOLNA ULICA števil. 6, reg. z. z. n. zav.

obrestuje od 1. avgusta 1923 navadne hranilne vloge, katere se zamore vsak čas dvigniti, po

6%

Stalnejše vloge po dogovoru.

Hamburg — Amerika Linija
in
United American Lines Inc.

Filijalka

SIMON KMETEC, LJUBLJANA
Kolodvorska ulica števil. 26.

Sprejema potnike v južno in severno Ameriko, izdaja točna pojasnila in prodaja vozne liste.

Odhod iz Ljubljane vsaki teden.

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo

J. G. Drašković

ZAGREB „B“ Cesta pri državnem kolodvoru ZAGREB

Podružnice: Beograd, Balkanska ulica 25. — Sušak: Jovo Gj. Ivošević, Karolinka s. 160. — Split: Ante Bučić, Dioklecijanova obala 13. — Graz: Ivo Lovričević. — Bitolj: Ojorgje J. Dimitrijević & Komp. Bulevard Kralja Aleksandra 187. — Vol. Bečkerek: Dušan Lj. Mihajlović, Trg Kralja Petra 4. 350

Potnike do Hamburga spremlja družbeni uradnik.

Največja izbira vseh vrst sukna, platna, etaminov in drugega modnega blaga
MASTEK & KARNIČNIK, MARIBOR, GLAVNI TRG 16

Nizke cene! Solidna postrežba. — Poštni nameščenci na obroke!